ZAKİR BAĞIR

"HAMİLƏ" QIZ

Hekayə

Proloq

Bu hadisə Sovet dövründə baş verib. Uzun illər keçməsinə baxmayaraq bu mövzuda heç nə yazmamışam.

Bu yaxınlarda onu görəndən sonra hər şey dəyişdi.Mən Bakı şəhərində olarkən boş vaxtlarımda kitab mağazalarına, kitab evlərinə gedirəm. Özümə kitab alıram. Bu vərdiş tələbəlik illərindən məndə qalıb.

Kitab evində idim. Bir qadın bir uşağın əlindən tutaraq onun üçün kitab seçirdi. Qadın məni görəndə gülümsədi. Mənə yaxınlaşdı:

-Sən Seyidqızının nəvəsi deyilsən?

Nənəmin adı Seyidbanu idi. Amma hamı onu Seyidqızı çağırırdı.

-Bəli,nəvəsiyəm.

-Məni tanıyırsan?

-Əlbəttə, tanıyıram.

-Sənin kitablarını oxumuşam. Mətbuatda çap olunmuş əsərlərinizi də izləyirəm. Amma mənim haqqımda heç nə yazmamısan.

-Düzdür, heç nə yazmamışam.

-Sənin nənən Seyidqızı mənə çox yaxşılıq edib. Heç mənim qohumlarım mənə belə yaxşılıq etməyib. Mən onun qayğısı sayəsində arzuma çatmışam. Halbuki, Seyidqızı ilə heç bir qohumluğum yoxdur. Seyidqızı necədir?

Mən susdum. Haçandan-haçana:

-Seyidqızı dünyasını dəyişib.

Onun gözləri doldu.

-Allah rəhmət eləsin. Qəbiri nurla dolsun. İndi belə adamı tapmaq çox çətindir. Sən mütləq mənim haqqımda yazmalısan. Qoy Seyidqızının da ruhu şad olsun.

-Gülyanaq xanım, yazaram.

-Doktor Gülyanaq xanım. Axı indi mən ali təhsilli həkiməm.

***

...Müəllimlər müşavirədən qanıqara çıxdılar. Maarif şöbəsinin müdirinin çıxışı onları razı salmamışdı. Şərqiyə müəllimə əsəbiliklə dedi:

-Bu nə danışır? Məktəbliləri yığıb sovxoza kömək etməliyik. Bizim üçün yer də ayırıblar. Plan da veriblər. Belə çıxır ki, məktəbi bağlayıb...

Şərqiyyə müəllimə Bakının kəndindən idi. Təyinatla bu rayona göndərmişdilər.

O biri müəllim:

-Şagirdlərə necə deyək? Daha məktəbə gəlmiyin, sovxoza kömək etməliyik. Direktorumuz öz etirazını bildirməli idi.

Şərqiyyə müəllimə əsəbiliklə:

-Onun haçan öz sözü olub? Tutuquşudu da. Deyilənləri təkrar edir.

Bütün narazılıqlara baxmayaraq sovxozda məktəblilər üçün sahə ayrıldı.

Bir fəhlə o birisindən soruşdu:

-Şagirdlərə pul da verəcəklər?

-Rəhmətliyin qızı, biz sovxozun qanunu işçiləriyik. Neçə vaxtdır halalca maaşımızı ala bilmirik. Gündə bir bəhanə tapırlar. Şagirdlərə pul verəcəklər?

Gözətçi sahənin qırağında budaqlarla alaça düzəltmişdi. Üstündə örtmüşdü. Burada sovxozun fəhlələri fasilə vaxtı evlərindən gətirdikləri yeməyi yeyirdilər.

Məktəblilər bir-bir iki - bir sahəyə gəlirdilər. Qəribə idi. Şagirdlər məktəb formasını geymişdilər. Məktəbli çantasını götürmüşdülər.

Məktəbin direktoru "Tutuquşu" hirslə onlara baxdı:

-Deyəsən, bunlar məktəb yolu ilə sahə yolunu qarışıq salıblar.

Şagirdlərdən biri soruşdu:

-Müəllim,daha məktəb olmayacaq? Biz söz veririk, yaxşı oxuyacağıq, Gülyanaq kimi. Məktəbi bağlamayın.

Gülyanaq səkkizinci sinifdə oxuyurdu. Dərs əlaçısı idi. Sinifkom seçilmişdi. Şəkli məktəbin şərəf lövhəsinə vurulmuşdu. Həkim olmaq istəyirdi. Bu onun uşaqlıq arzusu idi.Rəfiqələri ilə oynayanda həmişə həkim olurdu.

Məktəb direktoru briqadirə yaxınlaşıb ona nə isə dedi. Tez sahədən çıxdı. Briqadir narazılıqla başını yellədi. Müəllimlərin, şagirdlərin qaldığı yerə gəldi:

-Buradan başlayın-dedi.- Mən idarəyə gedirəm.

Müəllimlər, şagirdlər işə başladılar. Artıq günəş isti şüalarını torpağa səpələmişdi. İstidən nəfəs almaq olmurdu. Başlarını, üzlərini örtmüş fəhlələr öz işlərində idilər. Deyəsən, bu istiyə öyrəşmişdilər.

Amma şagirdlərin halı yaxşı deyildi. Öyrəşmədikləri iş, istilik onlara təsir edirdi.

Kasıb ailədə anadan olmuş, bədəncə arıq olan Gülyanagın halı lap pis idi. Sinif rəhbəri onu gözətçinin düzəltdiyi alaçaya apardı. Ona özü ilə gətirdiyi yeməkdən verdi.Qız iştaha ilə yeməyə başladı. Deyəsən, ac idi. Sonra Şərqiyyə müəllimə onu yerə uzatdı. Gülyanaq tez yuxuya getdi. Müəllimə ona baxdı. Şağirdi ağzını açıq saxlayaraq yuxuya getmişdi.

"Bu yatanda ağzını niyə açıq saxlayır? Görünür buna vərdiş edib"

Günlər keçirdi. Gülyanağın vəziyyəti pisləşirdi. O, qarnından şikayətlənirdi. Qarnı şişmişdi.

"Görəsən bu uşağa nə oldu?"-Sinif rəhbəri düşündü.

Kirayə qaldığı evə gələndə Gülyanağın bibisini gördü. O, ev sahibəsi ilə qonşu idi. Vəziyyəti ona danışdı

-Qardaşınla danış. Qoy uşağı həkimə aparsın.

-Qardaşımla? O, qardaşım olsaydı, mənim sözümə baxardı. Özbaşınalıq etməzdi.

Sinif rəhbəri heç nə başa düşmədi:

-Deyəsən qardaşınla problemin var. Bunun qardaşın qızına nə dəxli var?

Gülyanağın bibisi dinmədi.

Sonra məlum oldu ki, atası qızından imtina edib. Onu evdən qovub. Kənddə bəziləri qız haqqında pis sözlər söyləyirdilər.

Məktəb müəllimlərindən biri sinif rəhbərinə dedi:

-Nahaq bibisinə demisən. Sən gəlməsən, çox şeylərdən xəbərin yoxdur. Gülyanağın bibisi qardaşından inciyib. Bir-biri ilə danışmırlar. Səbəbdə budur ki, bacısı qardaşına deyib:

-"Baldızımı al. İmkanlı ailədəndir. Kasıbçılığın daşın birdəfəlik atarsan."

Qardaşın razılaşmayıb. "Mən heç vaxt onunla xoşbəxt ola bilmərəm. Onun xasiyyətinə yaxşı bələdəm..."

-Gərək bibisinə deməzdən qabaq bizimlə məsləhətləşəydin. Bəlkə, Seyid qızı ilə məsləhətləşəsən?

Sinif rəhbəri sevindi. Səhvini düzəldə bilərdi.

O, Seyidqızını şəxsən tanımırdı. Amma onun haqqında çox şey öyrənmişdi. Öyrənmişdi, onun adı Seyidbanudur. Hamı onu Seyidqızı çağırırır.İkinci Dünya müharibəsi illərində altı kəndi əhatə edən kolxoz sədri işləyib. Kolxoz cəhbəyə kömək edib. Seyidqızı kolxoz işçilərinin qayğısına qalıb. Sədr olmasına baxmayaraq sağıcılıq da edib. Yer də şumlayıb. Qəzetlər onun haqqında çox yazıblar.Çoxlu orden və medallarla təltif olunub. Əmək veteranı fəxri adını alıb.

Qaranlıq düşəndə Şərqiyyə müəllimə Seyidqızıgilə yollandı.

Seyidqızı onu mehribanlıqla qarşıladı.Çay gəldi. Çox keçmədi ki, stəkanları yığışdırdılar. Yemək üçün qab, qaşıq gətirdilər

-Sağ olun, Seyidqızı, mən toxam.

-Müəllimə, hələ indiyə kimi heç kim Seyidqızının evinə gəlib, çay içməmiş, yemək yeməmiş getməyib.

Yeməkdən sonra sinif rəhbəri gəlişinin səbəbini söylədi. Seyidqızı onu diqqətlə dinləyirdi.

-Müəllimə, gərək əvvəlcə mənim yanıma gələydin. Uşağın başına gələnləri bibisinə söyləməkdə böyük səhv etmisən.İndi onun əlinə fürsət düşüb...Qaldı uşağa kömək etmək? Kömək etmək Həzrəti Əlidən qalıb. Bəlkə eşitmisən? Bir bacım Bakıda yaşayır. Qızı böyük bir xəstəxananın baş həkimidir. Uşağı ona göstərək. Oğluma deyərəm, tanış maşın tapsın.

-Seyidqızı, tanış maşın tapmaq lazım deyil. Sabah qardaşım gələcək Mənim ev kirəmi gətirəcək. Elə sabah da gedəcək. Onun maşını var. Haraya desəniz, sizi aparacaq. Seyidqızı, Gülyanaq üçün narahatam.

-Narahat olma, tapşıraram uşağı taparlar. O, bizdə qalacaq. İstəsən sən də bizdə qala bilərsən. Qonağa hörmət etmək borcumuzdur.

***

Seyidqızının bacısı qızı əlində tutmuş şəkillə içəri girdi.

-Doktor, (Seyidqızı bacısı qızına belə müraciət edirdi) qorxulu bir şey yoxdur ki?

-Yox xala, qız hamilə deyil.

-Bəs qarnı?...

Bacısı qızı rentgendə çəkilmiş şəkli xalasına göstərdi.

-Bu nədir? Uşağın qarnında ilan var? Bu boyda ilan onun qarnına necə girib?

-Bu boyda ilan yox, təzə doğulmuş ilan. Bacısı qızı barmağı ilə göstərdi. İlan balası doğulanda bu boyda olur. - Seyidqızı sinif rəhbəri Şərqiyyə müəllimənin dediyini xatırladı."Uşaq yatanda ağzını açıq qoymuşdu".

-Bəs indi nə etmək fikrin var?

-İlanı Gülyanağın qarnından çıxartmaq.

-Əməliyyat edəcəksiniz?

-Əməliyyata ehtiyac yoxdur. İlanın qarnından çıxması üçün qız elə bir yerdə yatmalıdır ki, orada heç kim olmasın. Xəstəxanada buna şərait yoxdur. Seyidqızı fikrə getdi. Çox çəkmədi,öz fikrini bacısı qızına bildirdi.

-Allah özü kömək etsin.

***

Pirin sahibi bildirdi.

-Gecə burada qalmalısınız. Qızla birlikdə bu otaqda uzanmalısınız. Elə ki, uşaq yuxuya getdi yavaşca yerinizdən durub yan otağa keçməlisiniz. Yan otaqla bu otaq arasında pəncərə var. Hər şey görünür. Seyidqızı deyilənlərə əməl etdi.

Qız yuxuya gedən kimi astaca yerindən durdu. Uşaq ağzını açıq saxlayaraq şirin yuxuya getmişdi.

Seyidqızı həyacanla pəncərədən yan otağa baxırdı. Əllərini göyə tərəf qaldıraraq dua oxuyurdu. Dəqiqələr, saatlar keçirdi. Birdən ilanın başı göründü. O, oyana -buyana baxdı. Yavaşca Gülyanağın ağzından çıxdı. Otaqdakı çuxura girdi.

Seyidqızı əlini göyə qaldırdı.

-Kərəminə şükür, Allah.Həmişə tez duran qız şirin-şirin yatırdı. Seyidqızının bacısı qızı nigaran idi.O, sürücünü xalasının yanına pirə göndərdi. Yalnız gunorta çağı gəldilər. Seyidqızı da, Gülyanaq da şən idilər.

...Xala, qızdan analiz götürmüşük. Qorxulu bir şey yoxdur. Tapşırmışam, indi mədə-bağırsağını yuyurlar.

- Nə edək, doktor? Atası onu övladlıqdan çıxarıb. Evdən qovub.

-Xala, bu barədə darıxma. Deyirdin, qız uşaqlıqdan həkim olmaq istəyirdi. Sənədlərini Bakıdakı tibb məktəbinə verər. İnanıram ki, qəbul olunacaq. Məktəbin yataqxanasıda var. Şagirdləri əsasən qızlardır.

-O, hələ buraxılış imtahanı verməyib.

-Xala, məktəbdən Nazirliyə şikayət məktubu daxil olub. Nazirlikdə oraya komisiya göndərəcək. Komisiyanın sədri də rəfiqəm, sinif yoldaşımdır.

Komisiya məktəbi yoxlamaqla bərabər buraxılış imtahanının gedişini də izləyəcək. Gülyanaq da onlarla gedəcək. Onlarla bərabər mehmanxanada qalacaq.

...İmtahana girməzdən qabaq məktəbdəki şərəf lövhəsinə baxdı. Onun şəkli yox idi. Kimsə Gülyanağın şəklini şərəf lövhəsindən çıxartmışdı. Gözləri doldu.

İmtahan uğurlu keçdi. Gülyanağın cavabları komisiya üzvülərini razı saldı. Komisiya üzvüləri işlərini bitirdikdən sonra, Gülyanağın sənədlərini də alıb onunla birlikdə Bakıya yola düşdülər.

Gülyanaq tibb məktəbinə daxil oldu. Məktəbin direktoru onu yataqxanaya apardı. Bir otağa daxil oldular.

-Burada üç qız yaşayır. Tapşıraram, sənin üçün də çarpayı qoyarlar.

Yaxşı oxuduğuna görə əlaçı təqaüdü alırdı. Qrup nümayəndəsi seçilmişdi. Tibb məktəbinin bir müəlliməsi təqaüdə çıxmışdı. Bir neçə gün keçdi.Tibb məktəbinin direktoru bir nəfərlə sinifə daxil oldu.

Üzünü tələbələrə tutdu.

-Bu gündən Şərqiyyə müəllimə bizim məktəbdə işləyəcək. O, ali məktəbi bitirdikdən sonra təyinatla Günəşli rayonuna işləməyə gedib. İndi təyinat vaxtı qurtarıb.

Gülyanaq sevinclə:

-Şərqiyyə müəllimə...

Direktor da, Şərqiyyə müəllimə də Gülyanağa baxdılar.

Direktor soruşdu:

-Gülyanaq müəlliməni tanıyırsan?

-Əlbəttə, tanıyıram. Məktəbimizdə dərs deyib. Sinif rəhbərimiz olub.

Şərqiyyə müəllimə dedi:

_Gülyanaq, nəhayət arzuna çatdın.

-Tam yox, əlli faiz.

-İnanıram, tibb universitetinə də daxil olacaqsan. Yaxşı həkim kimi ad qazanacaqsan.

Epiloq

Gülyanaq tibb məktəbini fərqlənmə ilə bitirdikdən sonra Tibb Universitetinə daxil oldu. Ali məktəbi də fərqlənmə ilə bitirdi. İndi o, Seyidqızının baş həkim olduğu xəstəxanada həkim işləyir.

Günlərin bir günü o, xəstəxananın arxivində işlə əlaqədar bir sənəd axtarırdı. Gözləri bir qovluğa sataşdı. Qovluğun üstünə baxdı. Onun adı yazılmışdı. Maraqlandı. Qovluğu açdı. Burada bir şəkil gördü. Şəkildə səkkizinci sinif şagirdi Gülyanaq ona baxırdı. Şəkildən aydın olurdu ki, onun qarnında ilan var. Başına gələnləri xatırladı. Gözləri doldu:

"-Dünyanın işi çox qəribədir. Adam çətinə düşəndə doğma adamlar ona kömək etmək əvəzinə" uzaq gəzirlər. Hətta ona böhtan da atırlar. Beləcə yadlaşırlar. Elə yadlar var ki, sənin qayğına qalırlar. Əzilməyə qoymurlar. Beləcə doğmalaşırlar. Özləri ni "doğma" sayanlar vicdan əzabı çəkirlərmi? Bilirlərmi vicdanlarında ləkə var?

ədalət.- 2021.- 23 oktyabr.- S.8.